

Prawo autorskie Internet Otwartość

Natalia Mileszyk

#nmileszyk

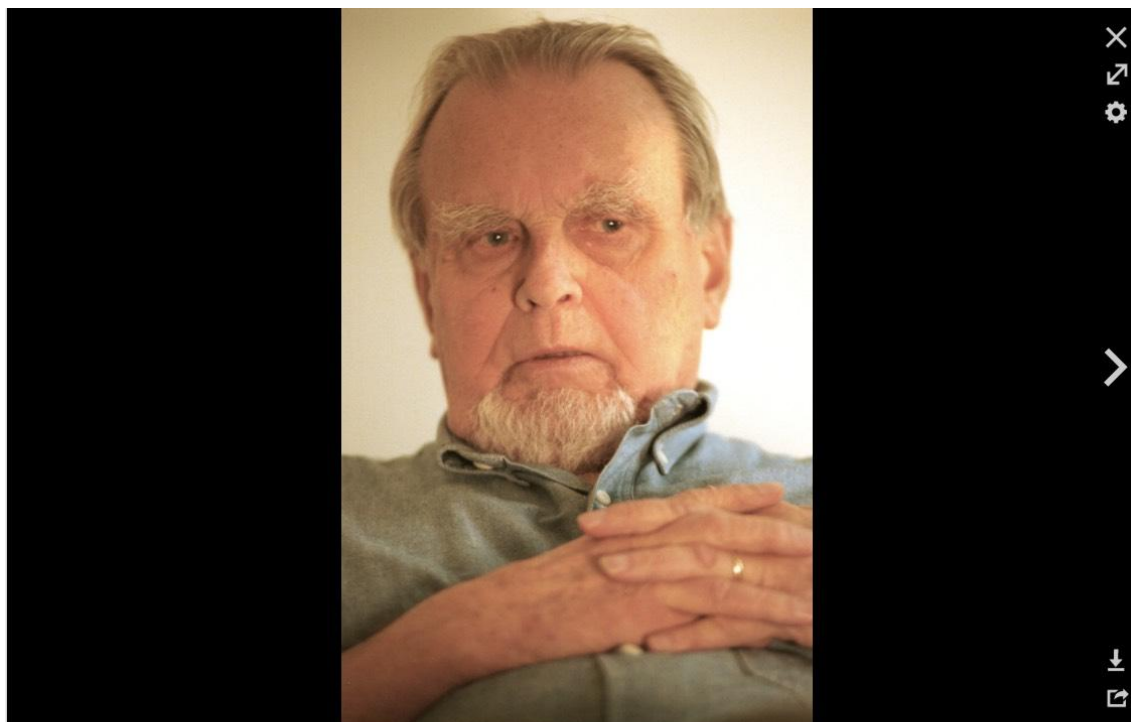
Koalicja Otwartej Edukacji

Centrum Cyfrowe

Creative Commons Polska

Kiedy mamy do czynienia z prawem autorskim?

Czesław Miłosz, polski poeta i prozaik, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Zdjęcie wykonane przez Artura Pawłowskiego w Krakowie w 1999 roku.

Artur Pawłowski - Praca własna

Włęcz szczegółów

© CC BY-SA 4.0 zobacz zasady

1. [Andrea Westmoreland, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:My_cat,_Malcolm._-_Flickr_-_Andrea_Westmoreland.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:My_cat,_Malcolm._-_Flickr_-_Andrea_Westmoreland.jpg), CC-BY-SA

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 czerwca 2014 r.

Poz. 827

USTAWA

z dnia 30 maja 2014 r.

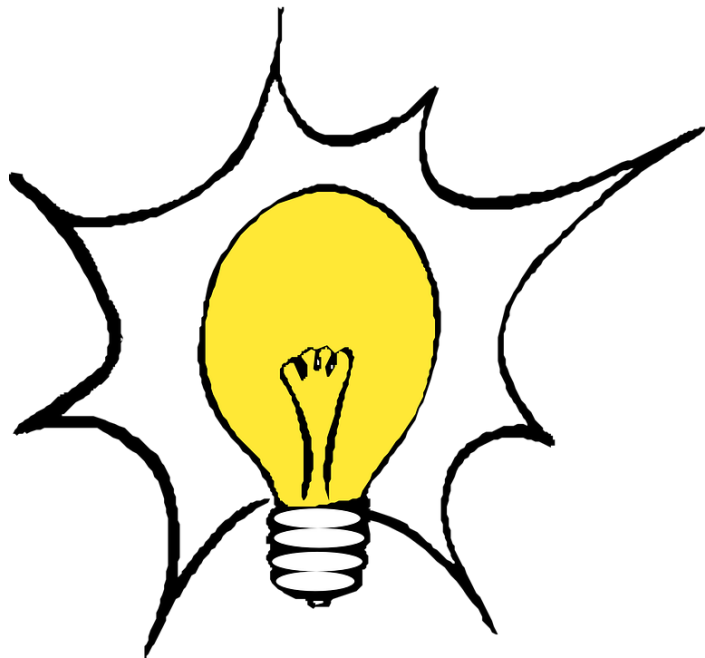
o prawach konsumenta^{1), 2)}

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa prawa przysługujące konsumentowi, w szczególności:

- 1) obowiązki przedsiębiorcy zawierającego umowę z konsumentem;
- 2) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 3) zasady i tryb wykonania przysługującego konsumentowi prawa odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 4) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość dotyczącej usług finansowych.

1. Domena publiczna https://pixabay.com/static/uploads/photo/2014/11/03/22/04/drawing-515869_960_720.jpg

2. Dziennik Ustaw

3. Domena publiczna, <https://pixabay.com/pl/%C5%BCar%C3%B3wka-%C5%9Bwiat%C5%82o-elektryczne-pomys%C5%82-31254/>

4. Domena publiczna, <https://www.flickr.com/photos/whitehouse/14081505711/>

Prawo autorskie jest wszędzie!

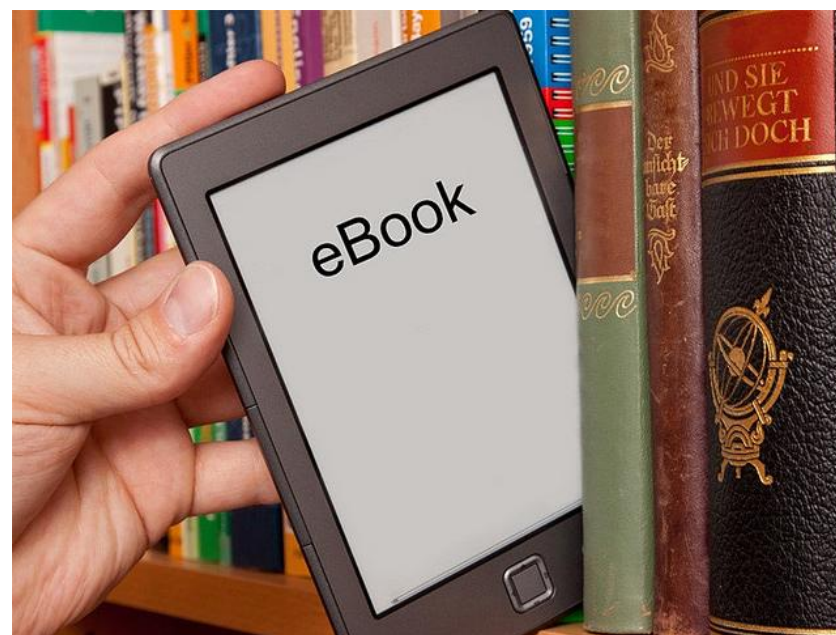
Prawo autorskie (ang. copyright, symbol: ©) -
pojęcie prawnicze oznaczające ogół praw
przysługujących autorowi utworu albo przepisy
upoważniające autora do decydowania o
użytkowaniu dzieła i czerpaniu z niego korzyści.

W Polsce: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie
autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r.
Nr 90, poz. 631 późn. zm.)

Problem?

Dostępność online nie oznacza
dostępności prawnej!

Porozmawiajmy o łamaniu prawa

Podmiot prawa autorskiego

W 2011 fotograf National Geographic David Slater upuścił jeden z aparatów podczas fotografowania stada makaków. Jeden z nich zrobił sobie kilkanaście autoportretów. Do kogo należą prawa autorskie?

Przedmiot prawa autorskiego

Musi to być rezultat pracy człowieka.

Musi to być przejaw działalności twórczej.

Musi mieć indywidualny charakter.

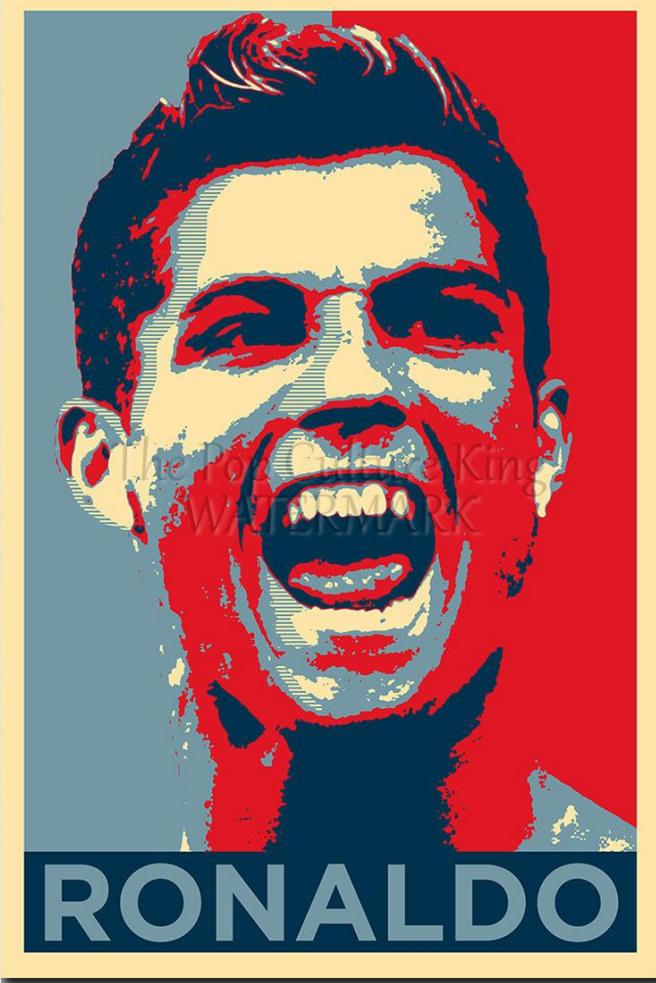
Jeśli dzieło naszych rąk i umysłu zawiera w sobie pierwiastek indywidualnej działalności twórczej, to mamy do czynienia z utworem oraz z autorem.

CENTRUM
CYFROWE

projekt: **polska**[®]

Rodzaje utworów

- A. Shepard Fairey
- B. <http://www.ebay.co.uk/itm/CRISTIANO-RONALDO-ART-PHOTO-PRINT-OBAMA-HOPE-POSTER-GIFT-CHRISTIANO-SOCCER-/321526564288>
- C. Mannie Garcia, Assosiation Press

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więź autora z utworem. Są niezbywalne.

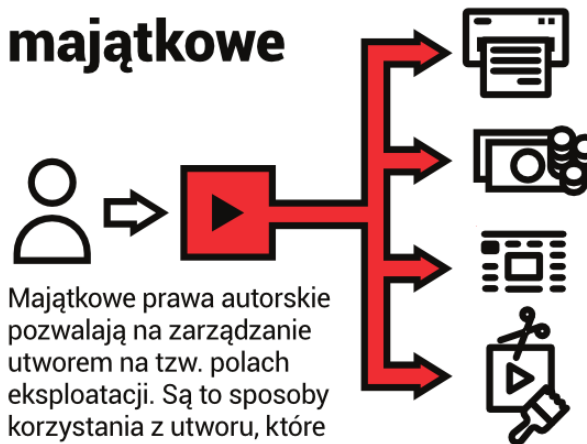
Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisywany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

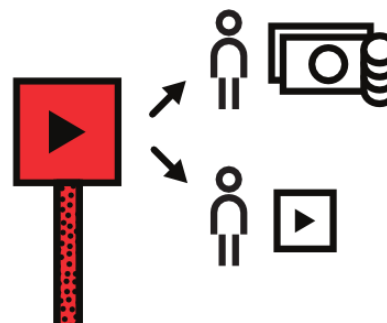
Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na licencji. Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Zmiana prawa autorskiego na przestrzeni lat

Okres	Czas trwania
1926-1952	50 (od śmierci)
1952-1975	20 (od śmierci)
1975-1994	25 (od śmierci)
1994-2000	50 (od śmierci)
2000- ?	70 (od śmierci)

Dozwolony użytek

Możesz
zeskanować całą
książkę.

Zgodnie z art. 23 prawa autorskiego wolno korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

więcej na www.conasuwiera.pl/kserowanie

Plakat dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa

Organizatorzy:

bibliosfera.net

CENTRUM
CYFROWE

(projekt: polska)

Dozwolony użytek prywatny

Art. 23. 1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

Dozwolony użytek edukacyjny i naukowy

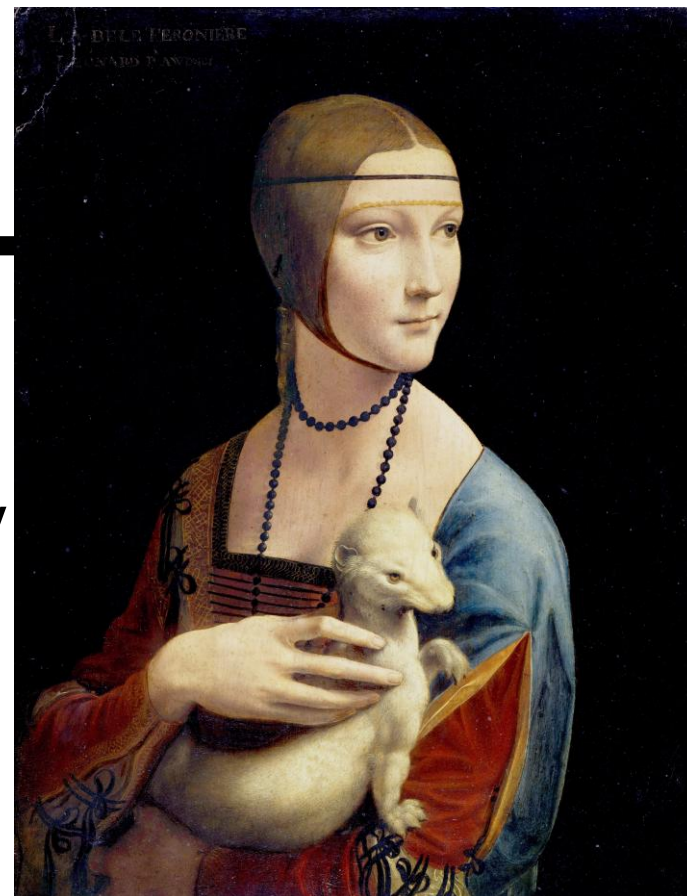
- Art. 27. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249 i 1268) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotnić w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.
2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.

Prawo cytatu

Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Domena publiczna

Za domenę publiczną uznajemy dobro wspólne: zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa autorskie majątkowe, bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

Problemy i wyzwania

**CZYTAM DZIENNIK ANNY FRANK,
BO MOGĘ – I READ THE DIARY
OF ANNE FRANK, BECAUSE I CAN**

 **CENTRUM
CYFROWE**
projekt: polska

 COMMUNIA

 Kennisland

 **PUBLIC
DOMAIN**

Creative Commons

Creative Commons oferuje twórcom licencje, które pozwalają im zachować własne prawa i jednocześnie dzielić się swoją twórczością z innymi.

Licencje Creative Commons działają na zasadzie “pewne prawa zastrzeżone” - granice dozwolonego użytku są szersze i wyraźniejsze niż te wytyczone na zasadzie “wszelkie prawa zastrzeżone”.

Creative Commons, czyli PEWNE prawa zastrzeżone

Otwarta licencja to rodzaj umowy, którą autor utworu, właściciel praw autorskich, zawiera z całą resztą ludzkości (licencja niewyłączna). W ramach tej umowy twórca pozostaje właścicielem praw autorskich.

Zakres korzystania z utworu na licencji CC

Pewne prawa zastrzeżone, czyli

Attribution

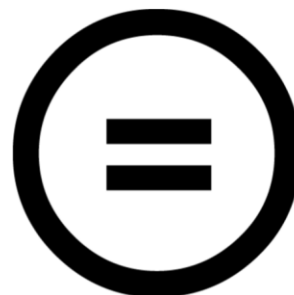
Compulsory - Must always **credit** me.

Noncommercial

Use it but don't make **money**

Non- Derivatives

Your version must **equal** mine - no changes

Share alike

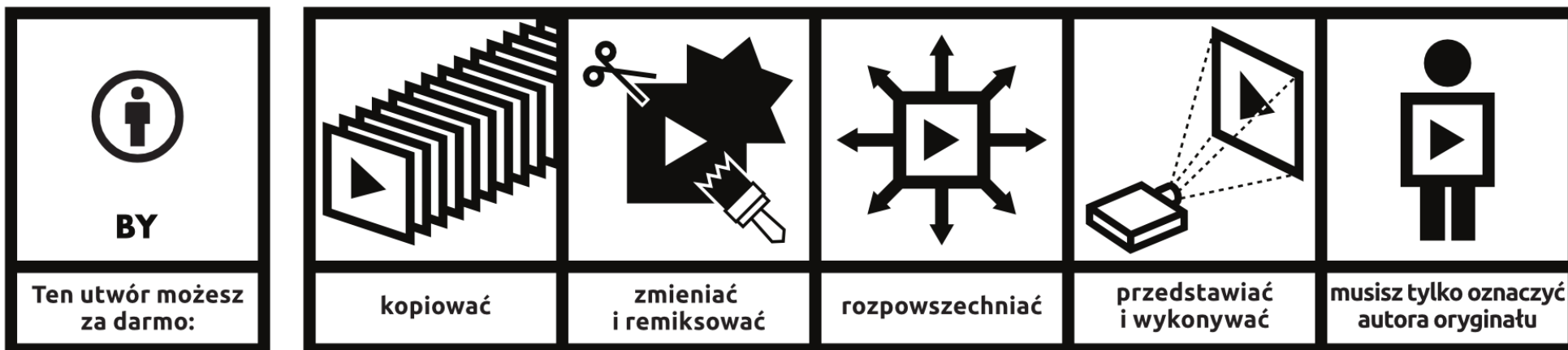

If I allow you to change it, **repeat** my CC **licence**

Licencja CC BY - uznanie autorstwa

Uznanie autorstwa 4.0 Polska - licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy.

creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl

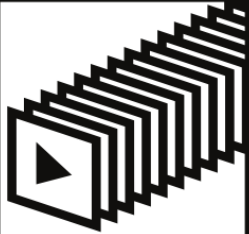

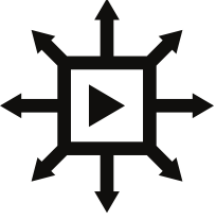
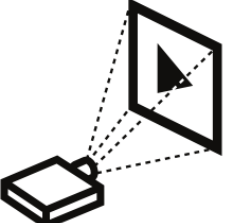
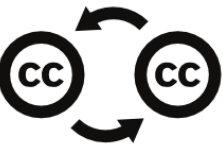

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>

Licencja CC BY-SA - uznanie autorstwa na tych samych warunkach

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0 Polska - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty.
creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl

 <p>BY-SA</p>						
<p>Ten utwór możesz za darmo:</p>	<p>kopiować</p>	<p>zmieniać i remiksować</p>	<p>rozpowszechniać</p>	<p>przedstawiać i wykonywać</p>	<p>ale musisz udostępnić go na tej samej licencji</p>	<p>i musisz oznaczyć autora oryginału</p>

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

Creative Commons Zero

Posiadając prawa do utworu możemy nie tylko dzielić się nim stosując jedną z licencji Creative Commons, ale także przenieść utwór do domeny publicznej bez konieczności oczekiwania aż upłynie określony w prawie okres ochrony (70 lat). Do tego służy mechanizm Creative Commons Zero.

Mechanizm Creative Commons Zero to narzędzie dla twórców, którzy chcą dać innym jak największą swobodę w rozpowszechnianiu, modyfikowaniu i ponownym wykorzystywaniu ich utworów. Oznaczając swój utwór znakiem Creative Commons Zero autorzy zrzekają się praw autorskich, pokrewnych i powiązanych (takich, jak prawa do baz danych) w maksymalnym zakresie dozwolonym przez prawo obowiązujące w danym kraju. Symbol Creative Commons Zero sygnalizuje, że utwór przeniesiono do domeny publicznej.

**Domena publiczna i wolne licencje
(CC BY, CC BY-SA i kompatybilne)**

Pełna otwartość/wolna publikacja – dostępna bezpłatnie wraz z gwarancją pełnego prawa do wykorzystania, kopiowania, dystrybuowania, przera biania, itp.

**Otwarte licencje
(z warunkami NC i analogicznymi)**

Publikacja częściowo otwarta - dostępna bezpłatnie z możliwością ponownego wykorzystania, ale ograniczona np. wyłącznie do nie-komercyjnego użytku.

**Open Access
(wolny dostęp, ale wszystkie
prawa nadal zastrzeżone)**

Publikacja Open Access – publikacja dostępna na stronie internetowej bez kontroli dostępu, ale bez zagwarantowania swobód wykorzystania treści - czyli na zasadzie „Pełne prawa zastrzeżone”.

**Wszystkie prawa zastrzeżone + limity
dostępu – logowanie, rejestracja, wniesione
opłaty, systemy zabezpieczeń DRM**

Publikacja zamknięta – tradycyjna (płatny druk) lub elektroniczna, ale objęta kontrolą dostępu do treści; wymaga logowania, rejestracji, wniesienia opłaty, często z zastosowaniem systemu DRM.

Creative Commons udostępnia licencje w trzech “warstwach”:

- kod XHTML
- przystępne podsumowanie
- tekst prawny

Jak znaleźć otwarte zasoby w Internecie?

- wyszukiwarka Creative Commons

<https://search.creativecommons.org/>

- Wikimedia Commons <https://commons.wikimedia.org>

- OtwarteZasoby.pl

- Ustawiając odpowiednie parametry wyszukiwania w

Google, Vimeo, Flickr

open access

**możesz to
zrobić lepiej
niż chomik**

Wiele prac naukowych dostępnych jest w sieci bez zgody autorów. Można to naprawić. Namów ulubionego naukowca, by publikował w otwartym dostępie.

www.bon.edu.pl

bon.edu.pl

biblioteka
otwartej
nauki

uwolnijnauke.pl/dlastudentow

uwolnij
naukę

Open Access

Otwarty dostęp (ang. Open Access) to model, w którym prace naukowe, wyniki badań i materiały dydaktyczne publikowane są w sieci, bez ograniczeń i opłat. Dzięki temu naukowcy, studenci oraz wszyscy inni mogą swobodnie z nich korzystać, uczyć się i rozwijać naukę.

Akademicka Wiosna

Harvard zbuntował się przeciwko
wysokim kosztom subskrypcji baz.

Naukowcy zbuntowali się przeciwko
wysokim kosztom dostępu do wiedzy.

Cost of knowledge.

otwartymandat.pl

Wyniki wszystkich badań
finansowanych ze środków publicznych
powinny być dostępne w trybie Open
Access

Modele Open Access: rozdzielenie techniczne

Ruch Open Access wyrzyna kilka modeli otwartego publikowania wyników badań. Ze wzgledu na sposob publikacji określa sie dwa modele:

- **tzw. droga zielona**, czyli umieszczanie kopii publikacji i wyników badań w cyfrowym repozytorium, archiwum lub na własnej stronie internetowej.
- **tzw. droga zlotą**, czyli publikowanie recenzowanych prac naukowych w czasopismach dajacych otwarty dostep do wszystkich artykulow.

Modele Open Access: rozdzielenie prawnne

Ze wzgledu na prawa do ponownego wykorzystania modele mozna podzielic na:

- **Gratis Open Access**, czyli darmowy dostep do tresci, ktore mozna jedynie czytac lub wykorzystac w ramach dozwolonego uzytku prywatnego.
- **Libre Open Access**, czyli darmowy dostep do tresci z prawami do ich ponownego wykorzystania (modyfikowania czy komercyjnego wykorzystania), zapewniany dzieki publikacji na licencjach Creative Commons.

Jak znaleźć materiały w otwartym dostępie?

BASE - base-search.net

Google Scholar - scholar.google.com

CEON - agregator.ceon.pl

Open AGH – open.agh.edu.pl

Otwarte zasoby edukacyjne – UMK w Toruniu –
portal.umk.pl/web/otwarte-zasoby

Wirtualny Uniwersytet – uniwersytet-wirtualny.edu.pl

Ważniak Uniwersytetu Warszawskiego – uniwersytet-wirtualny.edu.pl

Jak znaleźć materiały w otwartym dostępie?

Trudno dostępnych publikacji z nauk humanistycznych szukaj w Bibliotece Otwartej Nauki – bon.edu.pl

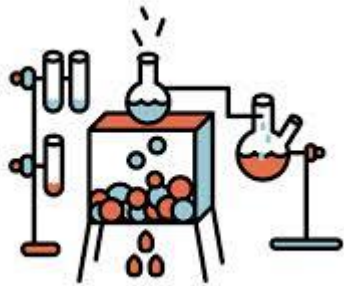
biblioteka
otwartej
nauki

Więcej informacji na temat otwartego dostępu można znaleźć w serwisie – uwolnijnauke.pl

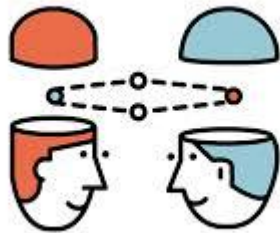
uwolnij
naukę

Zalety otwartego dostępu

dla naukowców

dla studentów

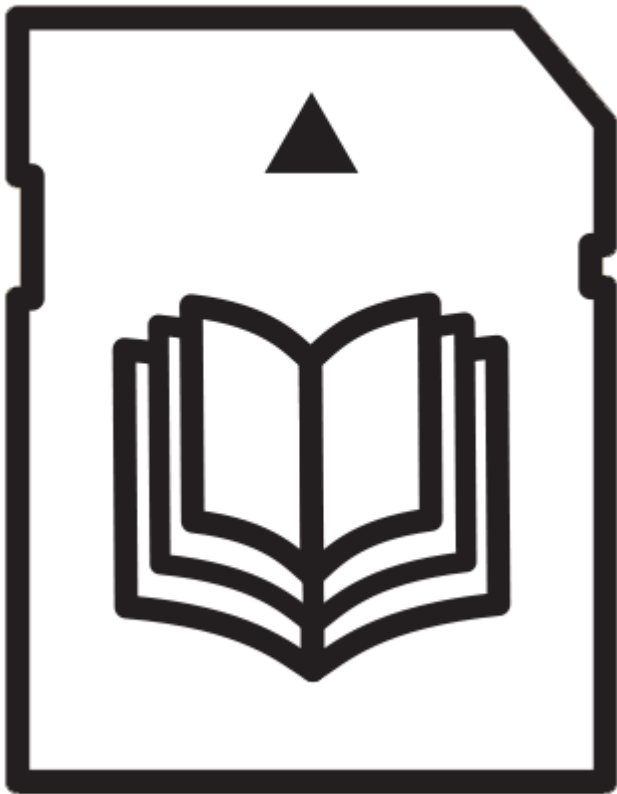
dla uczelni wyższych

Mity na temat otwartego dostępu

Obecnie większość materiałów naukowych powstaje cyfrowo i jest szybko upowszechniana, często pomijając komercyjnych i uczelnianych wydawców. Przeciwnicy idei Open Access starają się zniechęcić autorów do publikowania w otwarty sposób, tworząc mity na temat Open Access.

Mit 1. Swobodny dostęp do treści w sieci wiąże się ze zwiększonym ryzykiem plagiatu

Jeśli Twoich tekstów
nie ma w internecie, to skąd
wiadomo,
że piszesz?
Daj się znaleźć i przeczytać!

**Mit 2. Na otwartym publikowaniu
nie da się zarobić**

**Mit 3. Publikowanie w otwartym
dostępie pozbawia autora praw
autorskich**

KOED działa na rzecz pełnego wykorzystania potencjału cyfrowych zasobów edukacji, kultury i nauki poprzez promocję wolnych licencji i dostępnych technologii.

Zrzeszamy 35 organizacji pozarządowych i instytucji publicznych. Dołącz do nas

koed.org.pl

Dołącz do nas!

Organizator:

Weź udział w webinarach 28.03.2017

bit.ly/otwartaedu

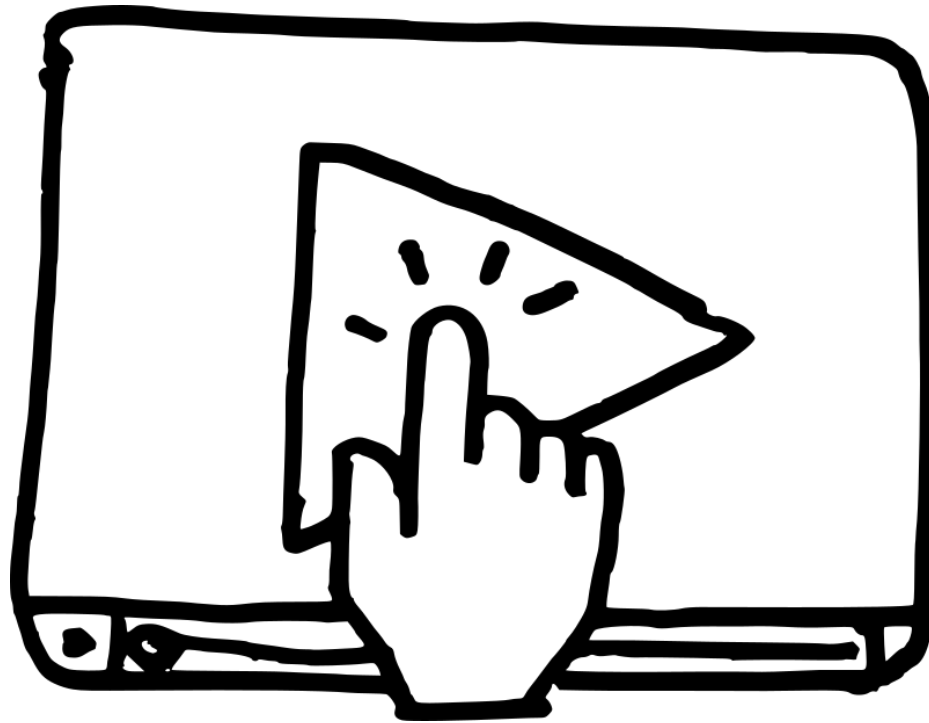
Skorzystaj z porad prawnika

prawokultury.pl/pierwsza-pomoc/

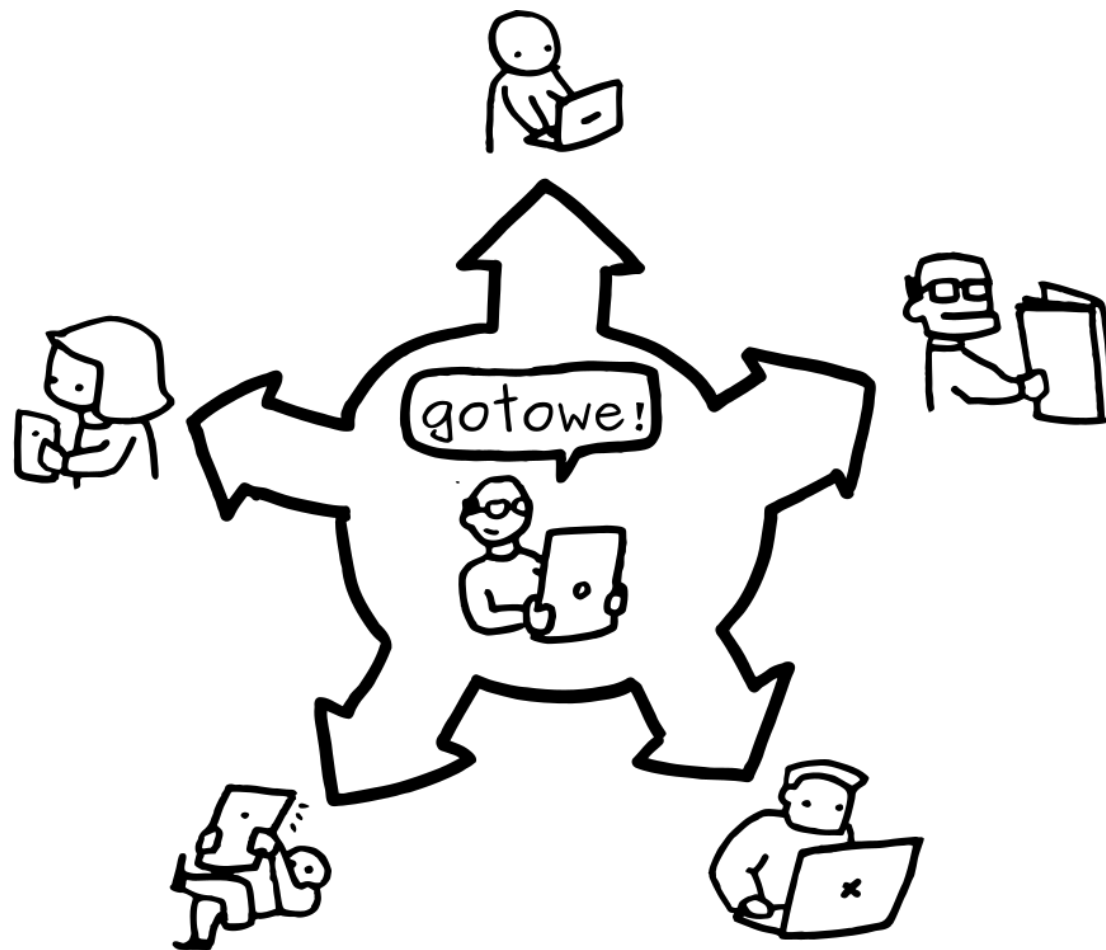
Poznaj otwarte zasoby i projekty z Polski i ze świata otwartezasoby.pl

OZE :-)

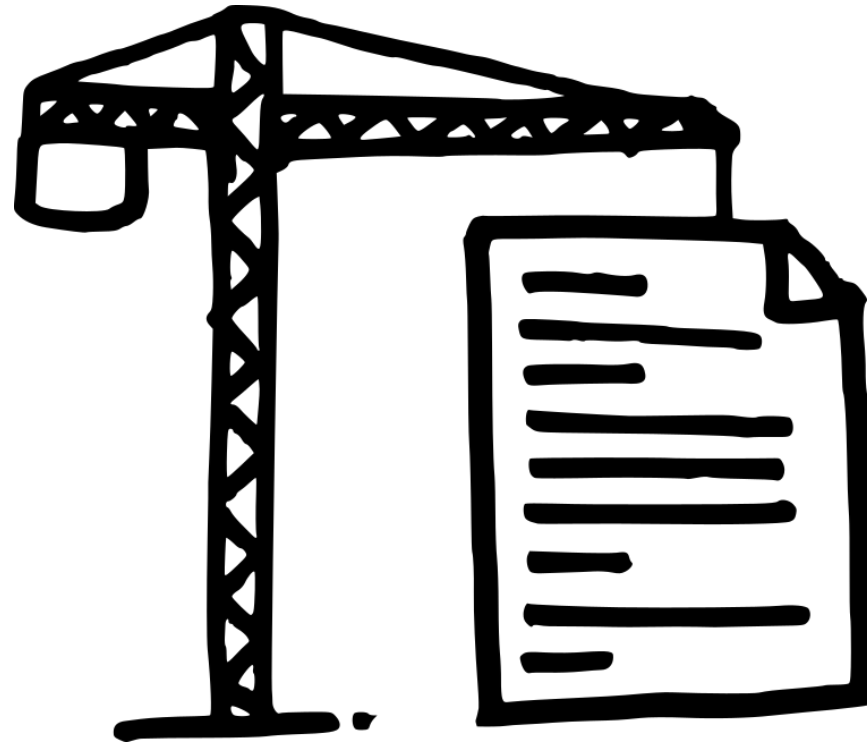
Otwarte zasoby edukacyjne

dostępne w Internecie
+
dostępne technologicznie (accessibility)

**za darmo dla wszystkich odbiorców (nauczycieli,
studentów, uczniów, rodziców...)**

z prawem do ponownego wykorzystania (zmian, poprawek, tłumaczeń, adaptacji) dzięki wolnym licencjom lub przejściu do domeny publicznej

 Level up!

**umożliwiają współpracę, współtworzenie i
rozwój autorskich kompetencji wszystkim po
drodze!**

— Niech diabli wezmą — mówił — tak podłe życie! Ojciec zostawił mi wprawdzie pół miliona rubli w dziedzictwie, ale zarazem cztery choroby, z których każda warta milion...

Bolesław Prus, Lalka

Co nowego?

Ostatnie publikacje

Maria Konopnicka
O krasnoludkach i sierotce Marysi

Bolesław Leśmian
Z dłońmi tak splecionymi...

Bolesław Leśmian
Zmienionaż po rozłące?...

Bolesław Leśmian
Wyszło z boru

[Liryka niemieckojęzyczna >](#)

Nowa kolekcja wierszy w tłumaczeniu Bronisławy Ostrowskiej i Stefana Napierskiego.

[Liryka francuskojęzyczna >](#)

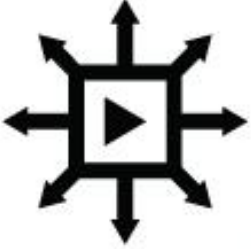
Kolekcja poezji francuskojęzycznej w tłumaczeniu Bronisławy Ostrowskiej, Stefana Napierskiego, Adama M-skiego i Antoniego Lange.

[Biblioteczka Boya >](#)

Zajrzyj do „biblioteczki Boya”, w której znajdziesz wspaniale tłumaczenia literatury francuskiej i nie tylko.

Dziękuję.

* Slajdy 33-47 pochodzą z prezentacji Klaudii Grabowskiej “Open Access”, CC-BY

 BY					
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz tylko oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>